

Beredskap är mer än lagring

En grundläggande förutsättning för samhällets funktion och individens överlevnad är ett fungerande och tryggt energisystem. Utan en säker energitillförsel kan stora och vitala delar av samhället slås ut.

Energimyndigheten arbetar med frågor som rör samhällets behov av energi i säkerhetspolitiska kriser och krig. De resurser och den beredskap som skapas skall också kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred, liksom för internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Vi bevakar olika internationella energimarknader och gör säkerhetspolitiska analyser inom energiförsörjningen. Alla beredskapsåtgärder skall säkerställa de åtaganden Sverige har gjort inom ramen för IEP-avtalet och medlemskapet i EU.

En annan viktig uppgift är tidiga analyser av teknik- och marknadsutveckling. Dessa kan ge goda möjligheter för kostnadseffektiva beredskapshänsyn vid utveckling av energisystemet. Energimyndigheten har också huvudansvaret för förbrukningsreglering av samtliga energislag.

Beredskapsarbetet är en del av vår övergripande uppgift – att skapa förutsättningar för ett uthålligt energisystem i Sverige. Som en central aktör på energiområdet vill vi stimulera till ökad samverkan mellan energianvändare, forskare och energiområdets andra intressenter.

Beredskapslagring av olja och kol

Vilka som är
lagringskyldiga
och varför

Därför måste Sverige beredskapslagra

Den säkerhetspolitiska inriktningen har förändrats dramatiskt de senaste åren. Tidigare låg tyngdpunkten på invasionsförsvar i planeringen. Idag gäller ett bredare perspektiv – samhällets säkerhet och beredskap.

Sverige skall naturligtvis fortfarande kunna möta ett väpnat angrepp, men tyngdpunkten har flyttats från ren krigsplanläggning till beredskap inför såväl fredstida kriser och katastrofer som väpnade angrepp.

Trots politiska ambitioner att minska beroendet av fossila bränslen är Sverige fortfarande i stor utsträckning ett oljedrivet land. Även om den totala oljeanvändningen nära nog har halverats under den senaste 20-årsperioden, kommer störningar i oljetillförseln ändå att få allvarliga konsekvenser för uppvärmning, produktion och transporter.

Ur beredskapssynpunkt kräver utvecklingen på världens oljemarknader skärpt uppmärksamhet de kommande åren. Råolja produktionen i Nordsjön kommer att passera sin kulmen inom en tioårsperiod. Därmed förskjuts tyngdpunkten i Sveriges oljeförsörjning från Nordsjön till det mer oroliga Mellanöstern. Dessutom bedöms världens oljeproduktion sakta men säkert avta genom att oljereserverna börjar ta slut.

Sverige är till 100 % beroende av råoljaimport, som i allt större utsträckning kommer från störningskänsliga områden. EU:s importberoende är 30 % och ökar stadigt. Därför måste Sverige fortsätta att beredskapslagra olja.

Med den här broschyren vill vi ge en översiktlig bild av beredskapslagringen och dess bestämmelser. Tyngdpunkten ligger på beredskapslagring av olja.

Beredskapslagringen styrs av lagar och bestämmelser

Staten lagrade i många år petroleumprodukter i egna berggrum. Lagren var tänkta att användas för civila ändamål i händelse av krig. De lagren har nu sålts ut. Istället har staten, med något undantag, lagt ut ansvaret för all beredskapslagring – både för krig och andra allvarliga försörjningskriser – på kraftindustrin, fjärrvärmeverken, oljebolagen och bensinbolagen.

Riksdagen har stiftat följande lagar och förordningar som berör beredskapslagring av bränslen:

- Lag 1984:1049 om beredskapslagring av olja och kol (LBOK). Lagen anpassas och revideras fortlöpande.
- Förordning 1995:971 om beredskapslagring av olja och kol.
- Lag 1985:635 om försörjningsberedskap på naturgasområdet.
- Förordning 1985:636 om försörjningsberedskap på naturgasområdet.

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet och fastställer vem som är lagringskyldig och hur omfattande lagringen skall vara.

Beredskapslagringen styrs även av Sveriges medlemskap i EU och det internationella energiprogrammet IEP. Sverige och de andra medlemsländerna är enligt avtal med International Energy Agency, IEA, skyldiga att lagra olja motsvarande en nettoimport om minst 90 dagar. Detta innebär att inget lagringskyldigt företag får underskrida 90-dagarsgränsen.

Observera att företagets kommersiella lager inte får räknas in i 90-dagarslagret.

Måste du beredskapslagra?

Riksdagen har beslutat att följande bränslen skall beredskapslagras:

Lagringsbränsle	KN-nr*
Kolbränslen	2701
	2702
	2704
Motorbensin	2710 00 27
	2710 00 29
	2710 00 32
	2710 00 34
	2710 00 36
Flygfotogen och annan fotogen	2710 00 51
	2710 00 55
Dieselbrännolja och eldningsolja	2710 00 69
Övriga eldningsoljor	2710 00 74
	2710 00 75
	2710 00 76
	2710 00 77
	2710 00 78

* KN = Kombinerade nomenklaturen, ett system efter vilket olika varor numreras i EG:s tulltaxa

För **alla bränslen utom kol** gäller att företag är skyldiga att hålla beredskapslager

- om de har tagit in bränsle till landet
- om de har sålt eller förbrukat bränslet under basåret, det vill säga kalenderåret närmast föregående lagringsår.

Detsamma gäller de som har drivit **oljeraffinaderi** inom landet och sålt lagringsbränsle under basåret.

Lagringskyldigheten kan även gälla **kunder**. Den som från ett lagringsskyldigt företag har köpt och sedan sålt minst 50 000 m³ är lagringsskyldig.

Lagringskyldigheten för **kol** berör enbart **värmeverk**. För dessa inträder lagringsskyldigheten om årsförbrukningen varit minst 8 000 ton kol.

Motsvarande nivå för **oljedrivna verk** är 5 000 m³.

Även **värmeverk** som förbrukar mer än 5 miljoner m³ **naturgas** är lagringsskyldiga, men där skall lagret bestå av olja. 1 000 m³ naturgas motsvarar 1 m³ olja.

Kraftvärmeverk med en installerad effekt av minst 5 MW kan också åläggas att hålla beredskapslager.

Uppgifter som du måste lämna

De lagringsskyldiga företagen måste senast den 1 februari deklarerera försäljning och/eller förbrukning under basåret. Deklarationen skall skickas till:

Energimyndigheten
Box 310
631 04 Eskilstuna

Om inte det lagringsskyldiga företaget och Energimyndigheten har kommit överens om annat skall följande blanketter användas:

- Förbrukningsrapport – förbrukare inom industrin.
- Förbrukningsrapport – ägare av värmeverk och kraftvärmeverk.
- Försäljningsrapport – bolag (med underbilagor).
 - Försäljning till statliga myndigheter.
 - Försäljning till lagringsskyldiga säljare.
 - Försäljning till lagringsskyldiga förbrukare inom industrin samt ägare av värmeverk och kraftvärmeverk.
 - Försäljning till lagringsskyldiga innehavare av oljekondensverk och gasturbinanläggningar.

För koncernlagring finns särskilda blanketter:

- Försäljningsrapport – Koncerner (med underbilagor).
 - Koncernbolagens försäljning.
 - Försäljning till andra koncernbolag.
 - Exportförsäljning.
 - Försäljning av utrikes bunker.
 - Försäljning till statliga myndigheter.
 - Försäljning till lagringsskyldiga säljare.
 - Försäljning till lagringsskyldiga förbrukare inom industrin samt ägare av värmeverk och kraftvärmeverk.
 - Försäljning till lagringsskyldig innehavare av oljekondensverk och gasturbinanläggningar
 - Import av bränslen.

Dessa blanketter hittar du på www.stem.se

Så här går det till

Senast den 30 juni skickar Energimyndigheten ut en förteckning till de företag som är lagringskyldiga. Där anges vilka lagringsbränslen som är aktuella.

Ibland går det att byta ut lagringsbränslet

Om ett företag vill fullgöra sin lagringskyldighet genom att lagra ett annat bränsle skall företaget ansöka om detta. Det är normalt inga problem om det tänkta lagringsbränslet funktionellt kan ersätta det ursprungliga, till exempel dieselbrännolja och eldningsolja i istället för andra eldningsoljor.

När dieselbrännolja eller eldningsolja i bara utgör en liten del av lagrings-

skyldigheten kan den vanligtvis fullgöras med andra eldningsoljor.

Företag kan också ansöka om att få fullgöra lagringskyldigheten genom att lagra råolja, andra råvaror för tillverkning eller halvfabrikat. I sådana fall omräknas de till motsvarande mängd lagringsbränslen enligt en särskild omräkningsmetod, som Energimyndigheten har fastställt.

Företagen måste inte ha egna lager

I en oljehandelskoncern kan samtliga lagringskyldiga säljare och moderbolaget ansöka om att lagringskyldigheten får fullgöras gemensamt. Det kallas koncernlagring.

Ett företag kan av olika skäl vilja uppdra åt något annat svenskt företag att sköta beredskapslagringen. I så fall måste

både uppdragsgivaren och uppdragstagaren ansöka om tillstånd. Det krävs också ett upprättat avtal mellan parterna. Avtalsperioden får inte understiga tre månader eller överstiga ett lagringsår. Lagringsavtalet skall inlämnas till Energimyndigheten senast sju dagar innan avtalsperioden börjar.

Svenska beredskapslager kan ligga i utlandet

Lagringskyldiga företag kan få tillstånd att lägga 20 % av fredskrislagren utomlands – både inom och utom EU. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet även för dessa lager.

Lager i annat land behöver inte ägas av det svenska bolaget. Däremot krävs ett avtal mellan svenska regeringen och det

aktuella landets regering om Energimyndigheten skall kunna godkänna en utlandslagring. Vilka avtal som finns publiceras i skriftserien *Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)*. Energimyndigheten informerar gärna om aktuella avtal och riktlinjer.

Lagerrapportering och lagringsavgift

När ett företag är lagringskyldigt skall en lagerrapport lämnas varje månad. Den skall redovisa dels mängden bränsle i lager vid utgången av föregående månad, dels var bränslet lagras.

Om inte det lagringskyldiga företaget och Energimyndigheten har kommit överens om annat skall följande blanketter användas:

- Lager i egna lagerutrymmen.
- Lagring ombesörjd av annan.
- Lagring utförd åt annan.
- Varulån mellan oljehandelsbolag.
- Omräkning från lager av råoljelager, lager av andra råvaror för tillverkning eller lager av halvfabrikat till lager av lagringsbränslen.

Dessa blanketter hittar du på www.stem.se

Lagerrapporten skall lämnas senast 30 dagar efter utgången av den månad som rapporten avser.

Den som försummar sin lagringskyldighet debiteras en lagringsavgift. Avgiften är en förhöjning av kapitalkostnaden för bristen med cirka 60%.

Detsamma gäller den som utan medgivande beredskapslagrar hos någon annan eller som i övrigt bryter mot Energimyndighetens föreskrifter om lagring. Sådana företag får för det aktuella lagringsåret ett skriftligt föreläggande, där grunderna för beräkning av lagringsavgiften och betalningsvillkoren redovisas.

Här hittar du allt du behöver veta

Fullständig information om vad som gäller finns i Energimyndighetens författningssamling, STEMFS 2002:1, där föreskrifter om beredskapslagring av olja och kol finns. Den innehåller följande:

Kapitel 1: Föreskrifternas tillämpningsområde och definitioner.

Kapitel 2: Rutiner för fastställande av lagringskyldighet och beredskapslagrets storlek.

Kapitel 3: Lagringskyldighetens fullgörande med annat bränsle.

Kapitel 4: Koncernlagring, lagring ombesörjd av annan och utlandslagring.

Kapitel 5: Rutiner för rapportering av beredskapslager och debitering av lagringsavgift.

Kapitel 6: Ändring av lagringsbeslut, gemensamma bestämmelser om ansöknings- och deklara-tionshandlingar, dispens.

Föreskrifterna innehåller också bilagor med samtliga blanketter. Alltsammans kan rekvireras från Energimyndighetens förlag eller laddas ner från hemsidan www.stem.se

Förlaget har telefon 016-544 22 59, e-post: forlaget@stem.se